

**PISANI
KLEPETI
STR. 4**

**VAŠKE IGRE
NA
GORENJOM
SENIKI
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. septembra 2005 ☼ Leto XV, št. 23, cena: 50 Ft

Prvi obisk slovenskega ministra za šolstvo in šport, dr. Milana Zvera v Porabju

OPTIMISTIČEN ZAČETEK – USPEH NA KONCU ŠOLSKEGA LETA

Pobuda za pogovor med madžarskim ministrom za izobraževanje in slovenskim ministrom za šolstvo in šport je stara že nekaj let, vendar do zdaj ni bilo dobre volje in pripravljenosti za srečanje. Aktualna ministra dr. Bálint Magyar in dr. Milan Zver sta motiv za prve pogovore imela in uskladila v odpiranju nove dvojezične šole v Lendavi.

O problemih, s katerimi se soočajo v porabskih narodnostnih, zdaj že (vsaj teoretično) dvojezičnih osnovnih šolah, so ministra Milana Zvera v Monoštru seznanili Jože Hirnök, mag. Valerija Perger, Martin Ropoš in Laci Kovač. Osnovni problem ni toliko v vsebini postopnega uvajanja dvojezičnega pouka, kot v zagotavljanju materialnih pogojev za optimalno delo teh šol. Madžarska je povečala denar za porabske šole, vendar ne gre samo za sprotno financiranje, marveč za vzdrževanje in obnovo šol na Gornjem Seniku in zlasti v Števanovcih.

Ker v šoli govorimo o nazornosti pouka, je za ministra Bálinta Magyarja prišla ta sestavina do izraza po ogledu osnovne šole v Števanovcih in po tem, ko je v Lendavi videl novo, moderno dvojezično srednjo šolo, vredno skoraj 3 milijarde tolarjev. Čeprav naj v politiki čustva ne bi imela pomembnejše vloge, se je gospod minister le moral zamisliti, v kakšnih okoliščinah se učijo materinščino porabski Slovenci, in kakšne pogoje na vseh ravneh, zagotavlja Slovenija mladi generaciji prekmurskih Madžarov. Nemara je zara-

Ministra za šolstvo Milan Zver in Bálint Magyar na števanovski šoli

di tega izjavil, da bo Madžarska tako dolgo zagotavljala denar, dokler bodo Slovenci želeli obiskovati svoje šole oziroma se učiti slovenski jezik.

Vsebinski del pogovora med ministroma je bil – kdo bi vedel, zakaj – v Rönöku, ki ne sodi v slovenski narodnostni prostor. Ob lokaciji, je zagotovo bolj pomembna vsebina, in dr. Milan Zver je zmerni optimist: »Lahko rečem, da se bodo zadeve zagotovo izboljšale. Za to imam vsa zagotovila madžarskega kolega.« Problemi porabskih (in tudi pomurskih) narodnostnih šol izhajajo tudi iz demografskih gibanj v teh okoljih. Kajti organizirati in izvajati pouk v številčno takojšnjih šolah, kot je zdaj števanovska, in gornjeseniška je le malo

na boljšem, je težka naloga tudi tedaj, ko država in neposredno okolje skupaj s starši poskrbi za odlične delovne pogoje. S tem ni rečeno, da so te šole nepotrebne in bi jih kazalo zapreti, kot se je že zgodilo v Sakalovcih. Nikakor: obveza vseh je, da šolam zagotovijo optimalne možnosti za delo. Tudi zavoljo tega marsikateri strokovnjak in tudi politik po tem, kako je urejeno narodnostno šolstvo in v kakšnih pogojih dela, ocenjuje manjšinsko politiko v neki državi.

O zaskrbljujočih demografskih gibanjih v Porabju in Prekmurju govorimo že nekaj let. Avtor tega prispevka se spominja, da je bilo ob njegovem prvem prihodu na gornjeseniško šolo tu prek 300 učencev, in na števa-

novski okoli 130 učencev, v tem šolskem letu je na obeh šolah 84 učencev in le 8 prvošolcev. Število porabskih Slovencev naj bi se sukalo okoli 3 tisoč. Dvojezične osnovne šole v Prekmurju obiskuje 995 učencev, med njimi 75 prvošolcev, prekmurskih Madžarov naj bi bilo okoli 9 do 10 tisoč. Očitno nevkladje.

Obisk slovenskega ministra na Madžarskem in madžarskega v Prekmurju, je bil povezan z odpiranjem moderne srednje slovensko – madžarske dvojezične šole v Lendavi, zdaj s 325 dijaki. Izgradnja šole in telovadnice je veljala 2,483 milijarde tolarjev, z ureditvijo prostora pa 2,7 milijardi tolarjev. Brez cinizma je mogoče povedati, da bi z desetiimi odstotki tega denarja razre-

šili v Porabju večino aktualnih finančnih zadreg v šolstvu, kulturi in medijih. In enako brez zlobe je mogoče zastaviti vprašanje, ali ima Slovenija toliko odvečnega denarja, da ga v tako visokih vsotah vlaga v objekte, namenjene pretežno prekmurkim Madžarom?

Slovenski minister, dr. Milan Zver je v govoru pred otvoritvijo poudaril, »da ima Slovenija za manjšinsko šolstvo specifična in zelo pozitivno naravna merila (tudi finančna), ki se bistveno razlikujejo od meril za večinske šole, seveda v korist manjšini in so visoko nad evropskim povprečjem. Želeli bi, da se madžarske šolske oblasti seznanijo z našim modelom. Prav tako si želimo enako obravnavo slovenskih šol v Porabju.« O načrtih z

lendavsko šolo se je pogovarjal tudi z dr. Bálintom Magyarjem, in povedal: »Želim si, da bi znali skupaj z madžarskimi prijatelji, s pomočjo sredstev Evropske unije, podpreti idejo o mednarodni šoli, ki bi bila v teh prostorih. Izkušnje, ki so se nabrale v Lendavi pri dvojezičnem izobraževanju, so dragocene in bi jih lahko razširili še na sosede v Avstriji, Hrvaški, morda smo lahko pogumnejši in sežemo dlje.«

In za zapik: Kot dobijo učenci končne ocene na zaključku šolskega leta, bomo lahko tedaj ocenili, koliko je prispeval pogovor med ministroma za kakovosten razvoj vzgoje in izobraževanja v Porabju.

Ernest Ružič

Ob prazniku: monografija občine Lendava

VSEBINSKO TEHTNA IN OBLIKOVNO PRIVLAČNA KNJIGA

Za svoj praznik je lendavska občina izbrala 20. avgust, toda ne zato, ker je to na Madžarskem dan državnosti v spomin na kronanje prvega kralja, svetega Štefana, marveč zaradi obletnice natisa prve knjige leta 1574 na ozemlju današnje Slovenije. Ob tej priložnosti je izšla pri murskosoboški založbi Franc-Franc trijezična mono-

multikulturnega prostora ter na razvojni paradigmi, ki v ospredje postavlja trajnostni razvoj in človeka.« Dr. Lajos Bence, Mesto v objemu meja: »Čeprav mesto največje kulturne dosežke in pridobitve beleži v 20. stoletju, pa so mu značilno duhovno podobno vtisnili že prejšnji rodovi. Graščaki - Haholdi, kasneje

grafija lendavske občine. Predgovor je napisal župan mag. Anton Balažek; Mesto v objemu meja dr. Lajos Bence; Čas Lendave dr. László Göncz in Duh Lendave Tanja Šimonka ter dr. Lajos Bence. Jože Suhadolnik je avtor večine fotografij, razen arhivskih; v madžarščino sta tekste prevedli Andreja Kovač in Marijana Sukič, v angleščino Liana Miholič, iz madžarščine Gabriella Gaál. Monografijo, ki je izšla v 2 tisoč izvodih velikega formata, je oblikoval akademski slikar Ignac Meden, uredila pa Feri Lainšček in Franci Just. Monografijo *Lendava Lendava* je za uvod v osrednjo slovesnost ob prazniku občine na dobro obiskani novinarski konferenci predstavil Franci Just. Povedal je, da zadnjih dvajset let izhaja malo knjig o Pomurju, v tem času je dosti novega v tem prostoru, zato je še kako prav, da se občine odločajo za izdajo monografij. Lendavska občina je bila prva med 26. pomurskimi, ki se je odločila za to dejanje, naslednja pa bo gornjeradgonska. Nekaj vsebinskih poudarkov. Mag. Anton Balažek: »Svojo prihodnost gradimo na meščanski tradiciji, moči

Bánffyji, Esterházyji in kratak čas Nádasdyji - so bili ljubitelji umetnosti, lahko bi rekli kar zasvojeni z novimi, s sodobnimi stremljenji.« Dr. László Göncz, Čas Lendave: »Na območju Lendave se je prva večja skupina ljudi naselila verjetno koli 2500 pred našim štetjem. Prvi prebivalci so prišli v dobi preseljevanja indoevropskih ljudstev, po vsej verjetnosti z vzhoda.« Avtor podrobneje obravnava obdobje Bánffyjev, turško nevarnost, Obdobje Eszterházyjev, meščansko obdobje in dvajseto stoletje. Tanja Šimonka in dr. Lajos Bence v tekstu Duh Lendave pišeta o umetnosti v širšem pomenu: »Najlepše mesto na svetu je vedno tisto, v katerem si se rodil. Tudi Lendavčani mislimo tako.« Obširneje avtorja obravnavata arhitekturo, prekmursko madžarsko književnost, likovno umetnost in ljudsko stavbarstvo. Pod posebnimi gesli so najpomembnejše značilnosti in dogodki iz preteklosti in sedanjosti občine. Ta del zajema kar dve tretjini monografije, kamor sodijo tudi kratke predstavite krajev, ki sodijo v lendavsko občino.

Vsekakor drži ocena urednika Francija Justa, da je *Lendava Lendava* vsebinsko tehtna in oblikovno privlačna knjiga...

... ki je bila predstavljena v programu občinskega praznika na prireditvi v Gledališki in koncertni dvorani. Ob kulturnem programu, ki se je navezoval na vsebino monografije, podelitvi priznanj - plaketo občine je dobil arhitekt Imre Makovecz, avtor Gledališke in koncertne doborane, izjemnem nastopu Akademске folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane, je zbrane nagovoril župan, mag. Anton Balažek: »Ob prazniku želimo začutiti dih bogate zgodovine in potencialov, ki jih premoremo. Po besedah Lajosa Benceja, zapisanih v ravnokar predstavljeni monografiji, gre za kapljice, ki iz preteklosti pronicajo v sedanjost in utirajo pot v prihodnost.« Župan je ocenil tudi, da se narodnostne pravice v praksi ne uresničujejo dosledno: »Moteče je predvsem obnašanje posameznikov, ki v imenu uresničevanja teh pravic gledajo predvsem lastne interese, ne glede na dejanski interes pripadnikov narodnosti in celotne lokalne skupnosti... Takšne razmere omogočajo širok prostor za manipulacijo z narodnostno tematiko in celotno lokalno skupnostjo. Pogosto smo prikazani drugačni, kot v resnici smo, s čemer si marsikatera vrata zapiramo, namesto da bi jih na široko odprli. Maja sem prejel pismo njegove ekscelence Ferenc Mádla, bivšega predsednika Republike Madžarske, v katerem izraža veselje zaradi naših uspehov, kakovosti življenja in položaja narodnosti pri nas. Podobne ocene dobivamo z vseh strani. V čem je torej bistvo nezadovoljstva? Nimamo drugih tem, ne vidimo pravih problemov, ne gre za nekaj povsem drugega?« Komentar k povedanemu? Ni potreben.

eR

OBISK MINISTRICE OB 15. OBLETNICI MANJŠINSKEGA URADA

Med prvimi vladnimi sklepi po spremembi sistema je bila ustanovitev manjšinskega urada leta 1990. Tudi o najvažnejših manjšinskopolitičnih dogodkih tega petnajstletnega obdobja je bilo govora na obletnici urada, katere so se udeležili nekdanji in sedanji sodelavci urada oz. voditelji inštitucij, s katerimi Urad za narodne in etnične manjšine tesno sodeluje. Slavnosti ob obletnici se je udeležila tudi Kinga Göncz, ministrica za enake možnosti, ki je poudarila, da ima urad pomembno vlogo pri praktičnem uresničevanju manjšinske politike vsakokratnih vlad.

Slavnosti ob 15. obletnici se je udeležila tudi ministrica za enake možnosti Kinga Göncz. Na njeni levi varuh človekovih pravic Jenő Kaltenbach, na desni državni sekretar, vodja urada Antal Heizer in podpredsednik urada Đuro Popović

Proslave so se udeležili prejšnji predsedniki in podpredsedniki urada. Delo urada so pozitivno ocenili varuh človekovih pravic Jenő Kaltenbach in tudi navzoči predsedniki državnih manjšinskih samouprav. Omenili so, da je k mednarodnemu priznanju madžarske narodnostne politike pomemben delež prispeval tudi urad, kajti ta vladni urad je koordiniral sprejetje manjšinskega zakona leta 1993 in je imel pomembno vlogo pri letošnji spremembi omenjenega zakona. Urad je poskrbel za koordinacijo vladnih upravnih nalog, povezanih z romsko manjšino na Madžarskem, pripravil je srednje- in dolgoročno romsko strategijo ter poskrbel za romski integracijski program v okviru Phare. Ob obletnici je ministrica Kinga Göncz podelila priznanje sodelavcem urada, ki že 15 let delajo v tej ustanovi. Sedanji predsednik urada Antal Heizer je govoril o vlogi urada, ki ga le-ta igra pri ohranjanju ter razvijanju jezikovnih in kulturnih vrednot manjšin, oziroma integriranju le-teh v madžarsko družbo. Izpostavil je vladne ukrepe, na podlagi katerih se je okrepila inštitucionalna baza državnih manjšinskih samouprav. Po izgradnji nemških, hrvaških in slovaških šolskih in kulturnih inštitucij si bosta v tem letu okrepili lastne inštitucije bolgarska in poljska manjšina. Najpomembnejša naloga naslednjega obdobja bo priprava manjšinskih lokalnih volitev.

Se vidimo v Porabji leta 2009

V soboto, 27. avgusta, so si leko davali zbaugom udeleženci - mlajši, šolnicke, spremljevalci iz Slovenije, Italije, Avstrije, Porabja - 35. koroške likovne kolonije mladih 2005, stera je bila tau leto v Monoštri. Kedenski program tabora smo zaprli z razstavov v konferenčni dvorani v Slovenskom daumi. Za veliko poštenj smo vzeli, ka

bola pa tau, ka se je v resnici ustvarila „Koroška likovna kolonija mladih“, je posebno pohvalo pa zahvalo vredna. Danešnja razstava pa hvali pridne mlašeče roke, steri ste v enom kedni z veseljom ustvarjali pod vodstvom svoji mentorov iz Slovenije. Organizatorji smo srečni, ka smo leko dobili tri strokovno odlično podkovane likovne

le iz Avstrije pa Laci Domjan iz domanje števanovske šaule. Laci Domjan je posebno hvalo vreden. Nejsmo mogli prositi takšno od njega, ka bi nej skočo na pomauč. Če je trbelo, je bijo gazda, vodič, koordinator, oče, padaš. Za nas odrasle pa največji porabski humorist pa igralec. Nej se ma je vnauzalo nika. Z njegvo pomočtjavv smo eške bola leko poskrbeli za vse potrebnosti.

Hvala lejpa vsejm! Vidimo se v Porabji leta 2009!

... v Monoštru so ljudje zelo dobrega srca

• *Emil Košič, školnik, likovni pedagog, glavni steber likovne kolonije mladi, ka vas motivira, ka vam dá volo, mauč, energijo od leta do leta, vejpa že od leta 1975 mau skur vsakšo leto delate z mlajši v tabori, koloniji?*

»Jaz kot mentor, ki hodim med otroki, ko sem z njimi zunaj na terenu, pristopim zelo nevsiljivo k vsakemu. To je prvo. In ko vidim, s kakim žarom oni delajo, s kakim veseljem prestopajo, kako

prvi korak. Ko enkrat narediš prvi korak, mislim, da potem gre zadeva lažje naprej. In ta energija, ki jo imajo otroci, jaz se je nalezem od njih. Veseli me, ko vidim potem, da je bil na koncu tudi otrok zadovoljen s svojim rezultatom. To je za mene največja nagrada. To so taka doživetja! Recimo, ta pokrajina, kjer smo zdaj, ta mehka, zasanjana pokrajina, ta nekaj ima v sebi, neki čar, privlačnost. Jaz si ga ne znam opisati točno, to znajo pisatelji. Mi to povemo z barvami. Otroci uživajo dosti bolj intenzivno kot mi odrasli. Otroci so odprti, srkajo neverjetno močno iz okolja,

ro smo potem spoznavali te kraje pa te ljudi! Jaz, recimo, nisem doživel v svoji, ne vem kolikoletni praksi v kolonijah, da bi ljudje, domačini, samoiniciativno prinesli otrokom klopco, marelo itd. Tega nikjer nisem doživel. Jaz sem ugotovil, da so ti ljudje zelo dobrega srca tukaj. In to so ugotovili tudi otroci. Sam dom je mogoče v začetku malo začudil v primerjavi z lanskim letom, potem smo pa ugotovili, ti si lahko v najbolj modernem, luksuznem hotelu, pa se ne boš lušno imel. Si pa lahko v preprostih pogojih življenja pa se imaš čudovito, krasno! To se pravi, da ni važna ob-

Skupinska slika ob zaključku tabora

smo med gosti leko pozdravili prejšnjoga ravnatela OŠ Vuzenica Lojzeta Gobca pa likovnega pedagoga, školnika Štefana Kresnika, steriva sta pred pettrestimi lejti vönajšla, ustanovila te tabor, steri je že telko lejt preživo. Ranč tak smo se radüvali danešnjomi ravnateli OŠ Vuzenica Mirani Kusi pa župani Občine Števanovci Lacini Kovači. S strani Slovenske zveze smo med drugim etak pozdravili vse udeležence tabora, stariše, goste, steri so se v velkom številu dali pozvati:

»... Veseli smo, ka smo za štiri lejta pá leko bili organizatori tabora, steri se je ranč s tejm namenom ustvauro, ustanovo pred 35 lejti, naj se tak v Sloveniji kak zvöjn matičnoga rosaga živeči slovenski mlajši leko padašivajo med seov, naj leko spoznavajo jezikovne, kulturne, zgodovinske značilnosti, vrednosti, naj vküper ustvarjajo, prejk vzemejo znanje od ednoga drugoga na likovnom področji. Mišljenje, ide ja eške

pedagoge iz matičnoga rosaga. Pri tejm sta nam na veliko pomauč bila ravnatelj OŠ Vuzenica Miran Kus pa njegov kolega Emil Košič, steri je z enim strokovna vodja 35. likovne kolonije v Monoštri pa eške mentor za slikanje. Kak vse drugo na tau svejti, naš tabor bi tü nej bijo pravi brezi žensk. Tau najbola leko svedoči razstava. Lutkarstvo je vodila Špela Kotnik iz Celja, grafiko pa Špela Kovačič iz Vuzenice...«

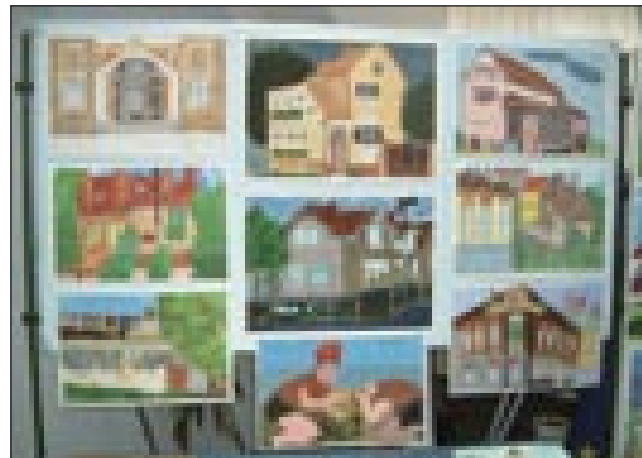
Tabor sta pozdravila predstavnika glavnoga organizatorja OŠ Vuzenica Miran Kus pa Emil Košič, steriva sta se z enim zavalila vsejm udeležencem pa soorganizatori letošnje kolonije. S kratkim filmom smo predstavili življenja našoga tabora. Film - s tejm tabor s svojimi mlajši, školniki - je daubo velki, velki aplauz. Čestitamo!

Slovenska zveza se pa zahvaliti želi eške mladim, steri so sprevodili mlajše v tabor, oni so: Nika Gril iz Vuzenice, Jan Sedmak iz Italije, Mirko Mal-

Likovni pedagog Emil Košič

oni iskreno izražajo tisto, kar doživljajo, kar vidijo, mene to navdihuje, meni to daje novo energijo. Jaz dobivam v bistvu energijo od otrok. Ko vidim njihovo mladostno zagnanost, njihov polet, njihovo željo nekaj doseči, vsaj tisti korak, ki je na začetku zelo plah, negotov, ampak je

Ob zaključku tabora se je pripravila tudi razstava del učencev

potem ko se družijo, ko delajo na terenu, uživajo v tem, ko iščejo primerne motive. In to je za mene tista motivacija, ko vidim nasmeh zadovoljstva, da sem jaz sposoben nekaj izraziti, to je glavno.«

• *Ka mislite, s kakšnimi vtisi, spomini leko dejo domau mlajši iz Porabja?*

»Jaz vam lahko kar odkrito povem, ko sem se pogovarjal z otroki, so navdušeni. Torej, prvo, kar je, kolonija se je res začela v hladnem, deževnem delu poletja. Ampak potem, ko smo ugotovili, kako prijazen je bil ta sprejem s strani organizatorjev, potem je tisti prvi vtis mogoče bil zavajajoč, ker je bilo tudi vreme tako nevsiljivo in malo hladno. Potem pa toplina, s kate-

lika zunaj, ampak vsebina, ki jo mi znamo ustvariti v notranjosti, v kolektivu, v družbi z ljudmi, z organizatorji. Vse to nam je dalo neko čisto drugo sliko kot pa stavba v obnovljenju pa še dež zraven. Smo mislili, no, letos pa ne bo najbolj uspelo! Zdaj lahko rečem v imenu otrok, ker sem jih spraševal, da grejo izredno zadovoljni domov. Rekli so, zakaj ne bi podaljšali kolonije vsaj še za nekaj dni. To so želje teh otrok. To pomeni, kolonija je dosegla vse cilje, vse, ki smo si jih zastavljali, ki ste si jih tudi vi kot organizatorji postavili. Zato moram izreči zahvalo organizatorjem, ki ste nas sprejeli tako prijetno, tako toplo, s takim lepim načinom, da odhajamo z najlepšimi vtisi, kar je možno.«

Klara Fodor

OD SLOVENIJE...

Janša in Rupel iz Budimpešte v Gdansk

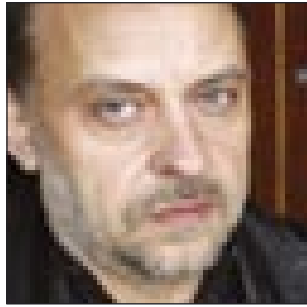
Slovenski premier Janez Janša in predsedujoči OVSE, zunanji minister Dimitrij Rupel, sta se v Gdanku udeležila prireditev ob 25. obletnici ustanovitve poljskega sindikalnega gibanja Solidarnost. Janša se je bo ob robu prireditev srečal tudi z namestnikom predsednika vlade Velike Britanije Johnom Prescottom, pa tudi z gruzijskim predsednikom Mihailom Sakašvilijem. Na Poljsko je premier dopotoval iz Budimpešte, kjer se je udeležil srečanja premierov regionalnega partnerstva, ki povezuje članice Višegradske skupine - Poljsko, Madžarsko, Češko in Slovaško - ter Slovenijo in Avstrijo. Osrednja tema srečanja, ki se ga je udeležil predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso, je bila finančna perspektiva EU za obdobje 2007-2013.

Drnovšek odlikoval ameriškega senatorja

Predsednik republike Janez Drnovšek je ameriškega senatorju slovenskega rodu Tomu Harkinu podelil odlikovanje zlati red za zasluge na diplomatskem mednarodnem področju. Drnovšek je Harkina odlikoval za zasluge in dejanja v dobro Slovenije, njeno mednarodno uveljavljanje in vključevanje ter krepitev slovensko-ameriškega prijateljstva. Senatorja iz Iowe sta ob tej priložnosti ločeno sprejela tudi predsednik vlade Janez Janša in zunanji minister Dimitrij Rupel.

43. kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni

Predsednik vlade Janez Janša je v Gornji Radgoni odprl 43. kmetijsko-živilski sejem, na katerem se je od 27. avgusta do 2. septembra predstavilo 1490 razstavljalcev. Po Janševih besedah je sejem kot ugledna in mednarodna prireditev pomemben ne le zaradi dolgoletne tradicije in združevanja sodobne tehnologije z znanjem in izkušnjami, pač pa tudi zato, ker je to izjemen promocijski dogodek za slovensko kmetijstvo in vsa Slovenijo.

Feri Lainšček

BIJO BI MATORANT

»V tvoji lejtaj sam že tri avtone sküper vdaro,« je meo navado praviti oča.

»Te si pa vozo brez vozniškoga isпита,« ma je sin probo nazaj gučati. »Tou je biu moj ispit,« je dale modruvo stari. »Gda sam grato punolejten, sam leko samo lepou šou na upravo, ka so mi pečat vdarili.

»Ne morem razmiti, ka leko tak lažaš, ka sam sebi vördješ,« se je čemeriu mali.

»Kak pa naj vačik gučim z detetom?« se je čemeriu tüdi oča. »Pitaj malo v šoule pajdaše, ka si šteri želej za maturo, pa de ti se jasno.«

»Ge si ne želej nika, pa ka mi štoj more,« se je brano.

»Vrajžo mater si ti želejš nika,« je zdaj že kričo oča. »Ti si želejš neka nejmogoučoga. Ka bi svejt dol s pantov spadno, ali ka? Ali, ka bi vsi tuj okoli stali na glevej? Samo, ge ti povejm, toga nega nej v nebesaj pa nej na Marsi, ka bi ti rad meu. Žitek je nej tombola, liki borba...«

Odišo je v svojo ižo pa ga je nej več posluššo. Z glüpimi vüjami se je leko najboukše brano pred njim. Gospoud oča je bijo pač velki frajer. Nej bi me tak šli posli, če nej bi mlato z rečami pa kosiu z gezikom. Sreča je bila samo tou, ka sta se na rejdku vidla. Oča je odo domou samo vnoči pa šče te ponavadi z ženskami.

Mnounge od tej očovij žensk je vido samo gnouk, ništerne pa je samo čüo, kak so zdijavale. Bilé so tou dame kak s kakšoga ameriškoga filma. Samo, na filmaj, tam so je ponavadi zaklali pa je biu mer. Tü doma pa se je lapica samo prekrižila, gda je zazrankoma stopila v očovo sobo, gde je spau. Večkrat jo je na skrivma vido, ka je tou napravila. No, gda je šou te gnouk vseeno poglednot, je bilou rejsan strašno. Kupice, puni pepelniki, razmetana posteljina pa ženske spodnje lače, štere je ena takša pozabila. Lapica jij je prijala z dvöma prstoma, kak bi bilé okužene, pa ji je odnesla v koš za smeti. Po tistom pa je te več nikdar nej prišla. Štiri lejta, ka jima je pospravlala pa čistila, so njoj dojšla. Zato pa se je te oča znankar zmislo, ka de se znova oženo.

»Zdaj, ka si že maturant, zdaj boš tau že leko razmo,« ma je pravo. Skumo je, samo razmeti je vseeno nej mogo. Sneja je gvüšno nej mejla ranč tresti lejt nej. Nin je nej bila v službi pa sploj je nika nej delala. Najbole pa ma je šlou na mozgé, ka se je skous reketala. Vekše bedastouče si je stari zmišlavo, bole se ma je smejala.

»Samo ka nede bolelo,« je pravo stari mladoženec, gda so šli v poročno dvorano. »Čakajte, ka trbüj notri potegnem,« je proso fotografa. »Ka je predsednik države že poslo naročilnico?« je pito, gda so prišli v gostilno. Ona pa se je tejm starim vicom edina reketala. Rejsan je bila ena navadna koza, štera se je držala, kak bi mejla zlato pero v riti.

Ranč je nej probo gesti, ka bi se ma gvüšno obrnilo. Stiskavo je zobé pa čako priliko. Gda so začnili gostüvanjčarge vseprejk nazdravlati, je segno po ključaj od avtona, štere je stari pozabo na stoli, pa jij potisno v žepko. »Tou nouč mo vküper vdaró svoj prvi avto,« si je natiuma pravo, gda je na skrivaj odišo z gostilne.

Rejsan ga je raztreščo. Samo, ka ma je biu tüdi zadnji.

Pisani klepeti (2)

Kot smo že poročali, je od 8. do 18. avgusta v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru potekala 4. mednarodna likovna kolonija, na kateri so sodelovali likovni umetniki iz raznih držav. Pogovore z njimi o koloniji, Porabju in slikarstvu bomo objavljali v našem časopisu v naslednjih številkah.

Primorka z eksperimentalnim pristopom – Jasna Merku

Jasna Merku, slikarka iz Trsta, se je prvič udeležila kolonije v Monoštru. Zaposlena je kot učiteljica, ukvarja se pa tudi z uporabno umetnostjo, z ilustriranjem. »Morda bo čudno zvenelo, ampak prav v Italiji, ki je država umetnosti, so vsi umetniki, zato je malo težje, da bi se človek preživljal samo s to dejavnostjo,« - pravi, medtem ko popravlja nek nenavaden material na svoji sliki.

• Vi delate s posebno tehniko, mečkate papir, ga barvate in tako nanese na platno.

»Meni veliko pomenijo tipne vrednote, zato rada ustvarjam z različnimi materiali, rada delam kolaž. Veliko mi je pomenila Černigojeva dediščina. Skušam tudi posebno eksperimentalno razvijati ta pristop.«

• Kako vpliva samo okolje na vaše ustvarjanje, recimo na barve?

»Nedvomno tudi svetloba vpliva na slikarstvo. Ravno včeraj smo ugotavljali, kako pušča kraj svoj vtis na barvni paleti. Opažamo namreč, da madžarski umetniki radi uporabljajo tople barve, rjavo-oranžne tone. Mislim, da smo se tudi mi, ki ne pripadamo tej geografski krajini, uživali v to in doživljamo to toplino kraja.«

• Ob ustvarjanju ste se udeležili tudi izletov, se srečevali s tukajšnjimi ljudmi. Kakšna se vam zdi

naša pokrajina, ki je povsem drugačna kot vaša Primorska?

»Priznam, da prav uživam v tej pokrajini, v cvetovih... Tudi ljudje so nam pomagali, da smo поблиže spoznali te lepote.«

• Kakšno se vam zdi delo v koloniji?

»Malo drugačni so pogoji, kot sem jih bila vajena na našem koncu, so idealni za ustvarjalno delo.«

• Kako ste se znašli v mešani družini? Med umetniki so zamejski Slovenci, Madžari iz Prekmurja in Madžarske.

»Tisti, ki so dvojezični, nam seveda pomagajo. Vsekakor je vzdušje živahno, prišlo je do izmenjave mnenj, predvsem pa do ustvarjalnega pretoka.«

• Kje se lahko ljubitelji likovne umetnosti srečujejo z vašimi deli?

»Običajno razstavljam na območju Alpe-Jadran. Živim ob tromeji Slovenija-Italija-Avstrija. V veliko veselje mi je, da sem lahko prišla tudi na Madžarsko.«

M. Sukič

Dugi žitek (5)

Rejzkosteri človek je tak srečen, ka z Boga pomočjauw leko dočaka 90 lejt. V Sakalauvci so tau Püšnjarska Ana (Grédlics Józsefné), steri so mi pripovedjali od njenoga dugoga žitka. Istina, ka so pravli, ka so že dosta pozabili, dapa z njenoga pripovedjanja se je vönamalo žitek, z vsemi veseljami in žalosti.

Ostala sam sama z mlajši

»Gda sam moža pokopala, sam maro pa grünt odala. Samo eno malo njivo sam njala, za krunče pa zelenjave volo, ka je za künjo trbelo. Mogla sam vse povržti, ka edna slaba ženska ne more sama verstvo gori držati. Če bi pa z lüčkimi lüdami dala delati, tisto bi več koštalo, kak bi pauv vrejden bijo. Tak sam se pomalek tamantrala, mlajši so gora zrasli. Hči je trno lejpa dekla bila, oženila se je pa kraj od rama prišla. Žive v Monoštri, dva vnüka sam dobila, edno deklično pa ednoga pojbiča.

Eštje sam nej stara bila, 48 lejt sam mejla, gda sam tak skončala, ka si nekakoga ziščem pa se oženim. Najšla sam si enga človeka z Gorenjoga Senika, on je tō (v)dovec bijo. Bijo je vönavčeni sabau (krojač). Tak sam si mislila, tau dobro bau zame pa za mojoga sina tō, dun neva sama. On de šivo, ka dobroga sabaula vsikši išče, dja mo küjala, prala pa ram vredi držala. Dapa nej je tak gratalo, kak sam dja mislila. On je trno dugo (v)dovec bijo pa je vse po svoji voli sto delati. Sam si je küjo, ka se ma je tau nej vidlo, ka sam ma dja sküjala. Nejsva mogla vöpriti eden z drugim. Gnauk je samo s tejm naprej stano, ka de se on razpita-vo. Dvej leti vküp živeva pa va se razpitava... Ka pa nama svejt povej – sam si mislila. Mojomi dühovniki sam se potaužila, ka se pri nas godi, ka me je sram pred lidami. On mi je pravo, naj njam, vej je pa Baug velke moči pa leko, ka naja on razpita. Zaman sam kakoli gunčala možej, on je nej popüsto pa te sva se rejsan laučila. 50 lejt sam bila stara. On je že dugo lejt pokojni, dja sam pa eštje itak tū, zadobila sam 90 lejt. Baug je tak zvolo pa mi je vsigdar, eštje na stara lejta, tō dau telko moči, ka leko sina opravljam, ga vredi mam. Pogledni ga, on je čist, oprani, lepau obrit. Na tjedem dvakrat ga obrijem, skaupam. Srmak je nej kriv, ka se je tak nesrečen naraudo. Dja ga ne odstavim, samo te, če naja Baug razlauči. Če ga sestra k sebi vzema, de moje srce mirno. Istina, ka se ona v Monoštri drži, na drugom štauki. On je tau nej včeni, ka bi samo notri v rami biu. On venej kaulek rami vse zopojdi pa vse vej, ka je eno ali drugo. Vsigdar Boga molim pa prosim, naj on prvi ta dé kak dja. Tau je velka žmečava, da ena mati mora sinej v grob gledati, dapa če bi se tak zgodilo, te bi se dja pomirila pa bi naletja s svejti išla, ka bi znala, ka je moj sin na dobrom mesti.« so končali prpovedjanje tetica pa so mi vse pokazali v rami, v sterom takšen red majo, ka dosta mladi nema takšoga. Sami gvant perejo, šivajo z mašinom, za soboto pa nedelo sami sküjajo (med tjednom jim vozijo obed). Na tjedem gnauk ali dvakrat pride hči iz Varaša pa njim prinese, ka njim je potrebno.

Tetica Ana so zadobili dugi, dapa žmeten žitek. Imajo preveč velko vero, vüpanje pa lübezen v sebi do Boga pa do lidi.

Zapisala: **Ema Sukič**

OBISK PRI GASILCIH V DOBRNI

2. julija je gasilsko društvo v Dobrni praznovalo 130. obletnico, na katero so povabili tudi prostovoljno gasilsko društvo iz Sakalovcev. Žal, tega dogodka se nismo mogli udeležiti, ker smo dobili vabilo prepozno. Kljub temu je naš poveljnik menil, da bi bilo dobro obiskati gasilce v Dobrni in obnoviti oziroma poglobiti z njimi stare stike. Gasilsko društvo v Sakalovcih je dobilo ob 100. obletnici gasilsko vozilo od društva iz Dobrne.

„Gasilska“ slika z gostitelji pred odhodom iz Dobrne
Posnetek: L. Nemeš

Zato smo poklicali predsednika društva, opravičili smo se, da nismo mogli iti na obletnico in smo se hkrati dogovorili tudi za datum obiska, in sicer za soboto 27. avgusta. Krenili smo že jutraj ob šesti uri in smo prispeli v Dobrno ob pol desetih. Pred gasilskim domom nas je že čakal poveljnik društva, čez nekaj minut pa so prišli tudi predsednik in nekaj gasilcev. Za dobrodoščilo smo jim ponudili madžarsko vino, nato so pa nam pokazali gasilska vozila in opremo. Enemu našemu gasilcu so celo dovolili, da preizkusi vozilo. Najbolj zanimivo, po mojem mnenju, pa je bilo to, da imajo v gasilskem domu ogromno pokalov. To pomeni, da so zelo uspešni na tekmovalnih in tudi na gasilskih olimpijadah. Po ogledu so nas peljali v slavnostno dvorano.

Tu smo jim predali darilo in smo spili kozarec vina za prijateljstvo in sodelovanje med društvoma. Žene gasilcev so nam pripravile malico, med tem smo se pa prijetno pogovarjali. Ob pol dvanajstih smo se odpravili na sprehod po vasi. Ogleдали smo si staro in novo poslopje zdravilišča, v katero prihajajo gostje tudi iz tujine. Nekdanja stavba je stara več kot 400 let in tu najdemo vodnjak, v katerem izvira 36 stopinj topla voda.

Po sprehodu smo se odpeljali na Hudičev graben. Tu smo zavili na pijačo v gostilno, ki se imenuje prav tako, torej Hudičev graben. Bilo je zelo zanimivo. V pritličju je disko, v nadstropju pa je majhna gostilna z zelo zanimivimi slikami na steni. Tu smo nadaljevali pogovor in smo malo tudi zaplesali, potem smo se vrnili v vas na kosilo. Poslovlili smo se ob pol petih in smo se z velikim hupanjem odpeljali proti domu.

Zahvaljujemo se gasilskemu društvu Dobrna, da so nam omogočili ta obisk. Sprejeli so nas zelo pristrčno in so cel dan skrbeli za dobro voljo. Mislim, da bomo imeli ta obisk vsi v zelo lepem spominu. Zmenili smo se, da nas bodo jeseni tudi oni obiskali, tako da jih navdušeno čakamo.

Nikoletta Vajda

... DO MADŽARSKE

Izvolitev novih ustavnih sodnikov

12. septembra bo ustavno sodišče izvolilo štiri ustavne sodnike. Ob dveh novih – András Bragyova, Péter Kovács – bosta ponovno izvoljena dosedanja ustavna sodnika András Holló in Tamás Lábady. Ustavno sodišče je že nekaj časa delovalo na meji sklepčnosti, kajti parlamentane stranke se niso mogle uskladiti o novih kandidatih.

Večja gospodarska rast od pričakovane

V drugem četrtletju je Madžarska dosegla večjo gospodarsko rast, kot so jo pričakovali analitiki. V prvem četrtletju je bila le-ta 2,9 odstotna, v drugem pa 4,1 odstotna. Gospodarska rast na Madžarskem močno presega rezultate Evropske unije, kjer je ta le 1,3 odstotna. Minister za gospodarstvo je izjavil, da bi ob taki gospodarski rasti Madžarska v štirinajstih letih dosegla razvitost svoje zahodne sosedice, Avstrije. Minister za finance je bolj previden, izjavil je, da se bo Madžarska, kljub dobrim rezultatom, po načrtovanem, torej le leta 2010, pridružila evroobmočju.

Cerkvene inštitucije dobijo več?

Po podatkih Ministrstva za mladino, socialo, družino in enake možnosti dobivajo cerkvene socialne inštitucije (domovi za ostarele občane, socialni domovi) za kakih 45 odstotkov več državne podpore kot občine za enako dejavnost. Zato so občine v zadnjem letu in pol predale kar šest domov (650 mest) v cerkveno upravljanje, kar pomeni za ministrstvo letno 210 milijonov dodatnih izdatkov. Ministrstvo razmišlja o tem, da bo dodatne izdatke preneslo na občine, katerih osnovna naloga je zagotavljanje socialne oskrbe občanov. Ministrica je v eni od svojih izjav omenila tudi možnost revidiranja sporazuma z Vatikanom, na podlagi katerega dobivajo cerkvene socialne ustanove dodatne kvote. Gyula Horn, ki je bil ob podpisu sporazuma z Vatikanom premier Madžarske, se z revidiranjem sporazuma ne strinja, in je izjavil, da gre za mednarodno pogodbo, katero je ratificiral tudi madžarski parlament.

VAŠKE IGRE NA GORENJOM SENIKI

Po naši vasnicaj v Porabji bogato kulturno in zabavno življenje živimo. Istina, ka nistarni tak pravijo, ka samo napona plešemo pa popejvamo pa se etak naprej mečamo. Vsakši den ta preštem županijski dnevnik Vas Népe, pa tam dostikrat piše o vaški dne-

štiri ekipe, stere so špilale nogomet. Na konci, zvün tej ekip, so špilali oženjeni pa nejoženjeni. Zvünredno je tau tü bilau, ka je dosti takšni prišlo se špilat domau, šteri več ne živijo v vesi. Za te program se je dosta brigo Ferenc Mižer.

„Letos je dosti tikvi zraslo, leko je vöčistimo...“

vaj, gde so gulaš küjali, klobase pekli, pili, geli pa je fajn bilau. Rejdko je, ka bi štejala, ka kulturni program tü držijo.

Če pa po naši vasnicaj kaj vküp napelamo, tam je nej prvo gesti pa piti, liki se organizatori vsigdar potrüdijo, naj kaj pokažejo ljudam, ka je za nji, ka nji briga, ka radi gledajo pa komi se vsakši leko veseli. Večkrat prosimo županijski dnevnik tü, naj nika napiše o naši prireditvaj, depa žau, rejdko notpokažejo tisto, ka se rejsan godi.

28. augustuša sam pozvana bila na Gorenji Senik. Istina, ka je pozvanje eden keden prva prišlo zatok, ka so te steli program napraviti, depa vrejmen je vse nanikoj djalo.

Depa prva, liki bi od toga programa kaj vam na znanje dala, malo nazaj poglednemo na 31. julij, zatok, ka so te na Gorenjom Seniki športni program meli, samo ka je od toga niške nika nej na znanje dau.

Kak vsepovsedik, tak v tau vesi se tü najdejo lüdje, steri radi majo šport. V tauj vesi so že dugo lejt nej meli športnoga društva, zdaj so ga pa ustanovili pod menjom »Športno društvo Sreberni breg«. Kak sam že omenila, te den so meli športne programe. Ves so na štiri tale razdelili, tak kak: Karbūlaške, Praudarge, Sobota pa Center, Janezov breg pa Grbenšček. Etak so vküp postavili

Zdaj pa o programi 28. avgustuša, steroga je organizirala gorenjesenička slovenska samouprava. Vsi, steri smo tak bili, ka mamu nika do toga, smo se bojali od vrejmena, vej pa gnesden je tau nika nej nauvoga, če se eške s čistoga neba tü dež

„Ranč je nej tak naleki v žakli skakati...“

lejva. Z edno okauv je človek napona gor gledlo, eške Boga molo tü, naj nam dopüsti našo veselje skauz pelati. Pa je tak bilau. Edne kaple je nej spadnilo, kakoli ka je sunce tü nej sijalo. Tau je pa za udeležence eške baukše bilau. Te den so organizatori vküp postavili vaške igre, pa so pred ekipe postavili žmetne pa eške žmetnejše naloge.

Šest ekip so vküp postavili, v vsakšoj ekipi je šest članov – dveje deklina, štirge podje – bilau. Špilali so: šolska deca, mladi šport-

niki, starejši športniki, folklorna skupina, pevski zbor, gasilci.

Igre so vodili Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, Alojz Hanžek, član gorenjeseniške slovenske samouprave, Eva Mižer, predsednica gorenjeseniške slovenske samouprave. Vse je gor merkala Ibolya Neubauer, školnikojca, vej pa tau je tü nej malo delo, pravično zamerkati vse, ka so ekipe dosegile.

Meni so se med dostimi igrami najbolje vidle tiste, stere so povezane z našim žitkom na vesi, ka mi delamo, s kem se mi spravlammo v naši vsakdanešni dnevaj. Povejmo iz tikvi goščice vöbrati ali kukarco lüščiti...

Igre so se začnile v pau tretjoj vöri pa je vöra na cerkvenom törmu že fejst ta vdarila sedem, gda smo eške itak na igrišči bili. Te den je dosta lüdi, gledalcov vküp prišlo, pa se je vidlo na njini očaj, ka so se spoj dobo počütli.

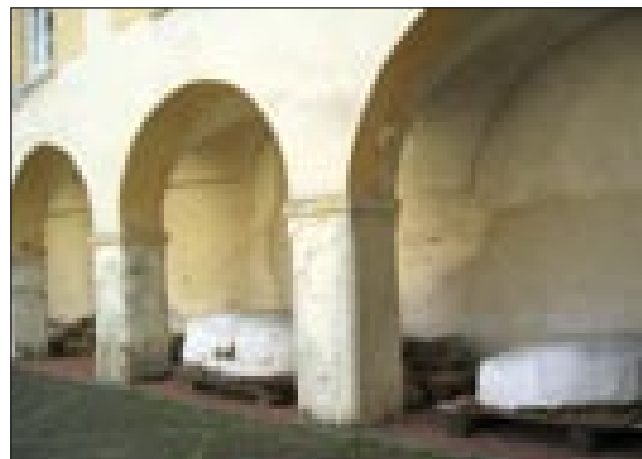
Nisterna imena sam napisala v mojom članki, depa tau ne znamenüje, ka so samo oni bili, steri so dosta djali za te den. Zatok pa te morem spuniti prošnjo Eve Mižer, ki mi je povedla, naj napišem njeno zahvalo vsem tistim, ki so

Pripovejsti iz Muzeja Murska Sobota

POD ARKADAMI

Gda človek stoupi nut na dvour soboškoga grada, njemi v öči spadnejo küpi nikšnoga »kamenja«, kamni z grobov pa nikšni velki bejli paki. Pa se po tistom človek pita, ka tou iške na takšnom mesti, vej je pa grad trno lepou vred vzeti. Pa se steri eške pita, ka je tou za kamenja, pa ka je tou za eni velki pakov iz gipsa.

Od toga leko nika dun povejmo. Tiste stare vösklesane kamne doj iz grobov vzete dun vsikši spozna. Tisti drugi kamni so tö iz grobov, dapa vövezeti iz zemle. Med nji so indasvejta nut v zemlou dejvali mrtvece pa je te zakopali. Tadale, tej velki bejli küpi so nej nika drugo nej, kak pa več gezero lejt stare peči. Rejsan, ka se tou zagnouk eške ne more vedeti, pa bi si človek na tou spoj nej brodo, gda vidi té velke küpe pod arkadami. Dapa tak so stare peči z gipsom zalijali arheologi iz Muzeja Murska Sobota.

ta, ka so je leko zdignili vö iz zemle v enom falati. Vej je gnouk razmečejo pa znouva vküper dejejo.

Lepou pa prav, ka so tou arheologi vöskopali. Ka pa vse tou iške pod arkadami? Tou se spitalvejo lidge tö, steri odijo kouli po gradi. Tou pa je zato gé, ka v muzeji skur več nika mesta nemajo, kama bi tou sklali, pa bi bilou ta djano, kama tou mora biti. Tou nam pripovedavle od toga tö, ka nega pejnez za službe za nove lidi, ka bi vse takšo vred gemali, pa nega pejnez za kakši novi arheološki muzej. Prekmurska krajina ga nüca vsikši den bole. Dapa tou je briga od varaša pa od R Slovenije.

Na, tou je tö pripovejst iz muzeja.

Miki Roš

ZAHVALA, POHVALA (2)

Preveč mi je žau, ka sam se pozabila zahvaliti s strani Slovenske zveze etnologinji Mariji Kozar v Sombotelu, stera nam je že peto leto vönajšla, namalala kejp z dobre vaule za tisto emblemo, stero damo za spomin vsejm, steri pridejo na Državno srečanje Porabski Slovincov. Té kejp je zenim simbol srečanja tisto leto. Za letošnje srečanje smo dali za simbol Slovenski kulturni in informativni center v Monošttri. Pohvalo, stero smo čüli od lidaj za tau značko, si je zaslöžžila, po domanjom povedano, naša Marička. Baug plati!

**Klara Fodor
sekretarka**

WWW.PORABJE.COM

OTROŠKI

Miki Roš

IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitalve. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja. Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou moj dnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

TAKŠNA SREJDA SREJDI TEDNA

Dragi moj dnevnik, srejsda je rejsan eden čuden pa zanimivi den. Najbole zatoga volo, ka je srejsdi tedna. Če je nika na srejsdi, leko človek na tou gleda od naprej ali pa od nazaj. Ka ti škem povedati? Samo tou ti tumačim, kak me ta srejsda dela noro. Vej ne dela tou samo z meuv, liki eške s kom iz naše držine. Moja vekša sestra Zana velke nevoule ma s srejsdami. Tak je s tou preminoučo mejla ranč tak.

- Teden se je eške nej redno začno pa de se že skončo, - si je gnes brodila na glas. - Vej pa sam si eške ranč nej vöodebrala, ka mo mejla

oblečeno v tom cejlom tedni, - se je njena nevoula vlekla tadale.

Naš ata druge nevoule nosi v srejsdo v sebi.

- Tej pejnzezi nam vejn dojdo do drugoga tedna. Dapa kak naj tou vejn? Vej pa je té prvi tau tedna tamino kak vöter, drugi pa se mi tak dugi vidi kak od tejc do Merke.

Naša mama na srejsdo vcejlak ovak gleda.

- Boug moj, teden se je eške nej dobro začno pa de se že skončo. Vej pa je eške predvčera biu pondejlek, pojutri pa de že petek. Boug moj, kak dnevi dejo tadale.

Meni pa mojomi malomi brati Andiji srejsda neje najboukši den zavolo šoule.

- Tak daleč je že od slejdnje sobote pa nedele, pa kak dugo va eške mogla čakati na nouvo soboto pa nedele, ka nede trbelo v šoulo, - se mava šegou zgučavati v srejsdo, gda morava gore staniti.

Na, zdaj vidiš, moj dragi dnevnik, kak je s tou srejsdo pa z našo držino. Vsikši ma z njou nikšno svojo matematiko. Dapa že na drugi den se vse vcejlak vömini, tou vejn že naprej, vej pa z oprejtimi vüjami pa očami odim po toun svejti.

TISTI ČETRTEK, KA JE ŠTRTI DEN V TEDNI

Dragi moj dnevnik, kak sam včera napisala nut v tebe, štrti den v tedni je vcejlak ovakšen biu kak pa srejsdjni den v tedni. Pa je zmejs bila samo edna nouč. Najbole na glas je gore stanila moja sestra.

- Tou ne more biti istina! Že je četrtek, ge pa nemam več nika friškoga za oblečti, - je lejtala gor po doj po našom rami pa kcuje treskala z dverami. Naš ata je računou, kak če bi se njemi ranč gnes začno njegvi žitek.

- Kama so odišli pejnzezi? Vej pa znouva moram v banko. Ka, držina moja, vi gejte pejnzeze ali kama je ta mečete?

- se je držo za glavou višje prazne bukse.

- Kakši lejpi den se je gnes naredo.

Trno

lepou je delati kouli rama, če človek nikšne sile nema, - si je zbrisala roke v förtok in odišla tadale delat ta kouli rama.

Müva dva z bratom pa sva na četrtek gledala vcejlak po svoje.

- Ka si nouri, kakšen lejpi den. Eške samo zranja deva v šoulo, pa de po tistom že sobota, ka nede trbelo iti v šoulo, - sva skur plesala po poštiji, ka pela do šoule.

Na, si zdaj vido pa čüo, moj dragi dnevnik, kak je s tejm štrtim dnevom v tedni bilou té teden? Vej de zranja peti den v tedni. Vej se pa zato zove petek, ka je peti, nej! Od toga pa ti kaj povem vütro večer, ka vse de se nam godilo. Eške dobro, ka zdaj eden čas nede trinajsti den v mejseci prišo v petek. Vej bi

tou nej bilou več za preživeti. Dapa dojde zdaj, mama se že kori z meuv, ka sam eške nej doj vgasnila posvejt. Te pa naj bou, leko nouč, moj dnevnik.

RUDI SE JE ZABAVAL V KOLONIJI

KOTIČEK

V Porabju je konec avgusta potekala likovna kolonija mladih. Med šolarji, ki so prišli iz štirih držav: Avstrije, Italije, Slovenije in Madžarske, je bil tudi Rudi Belcano, ki je v Monošter pripotoval iz Trnovca blizu Trsta. In ujeli smo ga za kratek klepet.

• Kaj držiš to v roki?

»To je lutka, ki sem jo naredil tukaj, naj bi bil zmaj, ampak...«

• Misliš, da ni?

»Mislim, da je. Jo bom odnesel domov, da pokažem, kaj smo tu delali.«

• In kako ti je všeč v koloniji?

»Všeč mi je, se kar zabavamo, pa tudi nekaj smo se naučili: narediti lutko, risati tridimenzionalno in ustvarjati z grafiko.«

• A tudi doma rad slikaš?

»Ne, doma pa bolj delam strukture iz odpadnega materiala.«

• Se pogovarjate doma po slovensko?

»Da, doma govorimo predvsem narečje, kraško narečje, včasih pa tudi italijansko in slovensko.«

• Tukaj na taboru ste ob popoldnevih hodili tudi na izlete. Kaj se ti je najbolj vtisnilo v spomin?

»V cerkvi. Jaz namreč nisem veren, in ko smo bili v gornjeseniški cerkvi, so rekli, da bomo molili. Pa, tako kot moja prijateljica, nisem vedel, kaj bi delal. In smo se tako smejali.«

se

Zgodbe o živalih – za 8. september

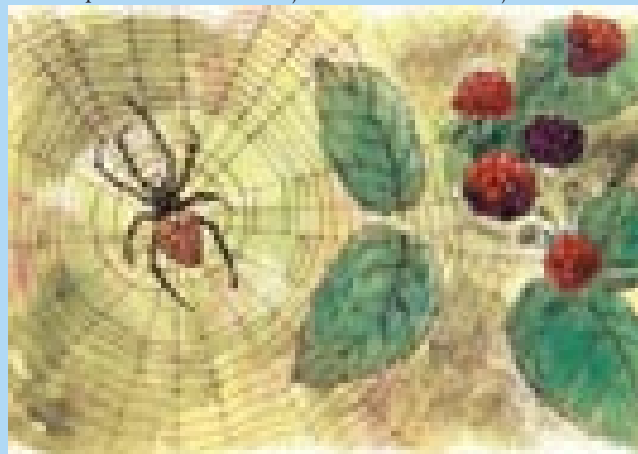
USTVARJALNI PAJKI

Pajki so izjemni akrobati. Lahko pa se tudi pohvalijo z visoko profesionalno ravni

in prav tako z dolgotrajnimi izkušnjami kot tkalci in arhitekti. Mreže tkejo vedno z ne-

navadno ustvarjalno močjo in osebnim navdihom.

Grška bajka pripoveduje, kako je mlado dekle po imenu Arahneja skušalo prekositi pri tkanju boginjo Ateno. Boginja pa je raztrgala, kar je stkala Arahneja. Dekle je obupalo, se obesilo in bilo je spremenjeno v pajka. Atena ni prenesla, da bi kdo tekmoval z njo.

KAUT

MLAŠEČI

ALI SI SMEMO POPOLNOMA PODREDITI VRT?

Če je vrt eden od merilcev kulture, lahko mirno trdimo, da hodimo v tem oziru po pravi poti. Danes že obstajajo vrtni arhitekti, graditelji in vzdrževalci vrtov, oziroma podjetja z istim profilom. Kje so že tisti časi, ko smo s pojmom hortikultura istovetili le poklic vrtnarja, z vrtom pa zelenjavni vrt.

Tistemu, ki vrt lahko ima za svojega, se ne odpira le okno v naravo, temveč lahko ima delček narave za svojega, ki ga lahko oblikuje po svojem okusu. Namenoma ne rečem, da ga lahko pokori, kajti nazor, da si ima človek pravico popolnoma podrediti drugega človeka, neko žival ali rastlino, torej naravo in se počutiti za njegovega absolutnega vladarja, ter ravnati z njim po mili volji, povsem odklanjam. Tak nazor ne sovпада s tem, da imajo tudi ta živa bitja svoje pravice na našem skupnem planetu,

da imajo tudi oni pravico do življenja in nobeden ne more obstajati brez drugega. Če je nek človek neki rastlini že »podaril življenje«, jo posadil

Lepo negovan vrt

na svojem vrtu, je pozneje ne sme enostavno iztrebiti le za to, ker je ta postala prevelika, on pa si je predstavljal vrt drugače. Če neko zdravo

smo se ga naveličali. Drevo je živo bitje, kateremu se moramo prilagajati, ko oblikujemo svoj vrt. Tako dejanje priča tudi o določeni omejenosti, ker bi človek, preden posadi drevo, moral preštudirati njegovo življenjsko dobo, njegove verjetne dimenzije. Tisti, ki ne bi rad imel v svojem vrtu velikih smrek, naj posadi pritlikave bore ali enoletnice, ki jih vsako leto lahko razporedi drugače, v drugačni barvni in oblikovni kompoziciji. Lahko celo vsako leto zbere nove sorte, ki jih danes že imamo v izobilju.

Vrtovi človeku prinašajo veliko veselja, naj bodo le nekaj kvadratnih metrov veliki ali pa več hektarjev obsegajoči parki. Razlika med majhnimi in velikimi vrtovi ne sme biti le v velikosti, temveč tudi v značaju. Medtem ko je velik vrt okoli neke vile imponanten tudi takrat, če se v njem nahajajo le okrasni grmi in angleška trata, mora biti majhen, okrog sto kvadratnih metrov velik vrt bogat z lepimi, raznovrstnimi rožami in kompozicijami. V malo večjem vrtu, ki obdaja recimo družinsko hišo, z obsegom med približno 500 in 900 kvadratnih metrov, lahko uresničimo raznovrstno vrtno arhitekturo. Zelo dekorativne so na primer s pristriženo zeleniko obrobene kasete z

rožami in okrasnimi grmi, ki so simetrično razmeščene na obeh straneh poti, ki vodi čez celi vrt.

Med kasetami lahko uredimo kompozicije, sestavljene le iz zelenih okrasnih rastlin, ki krasijo vrt z različnimi zelenimi barvnimi odtenki in raznimi oblikami. Na sončnem delu vrta lahko uredimo skalnjak s kaktejami in raznimi planinskimi cveticami, s katerimi lahko pričaramo v svoj vrt kanček mediteranskega vzdušja. V ostalih kasetah lahko nasadimo na primer vrtnice ali uredimo angleško trato, ki jo krasijo barvitost cvetličnih gred raznih oblik.

Na severnem koncu z betonskimi kockami tlakovane ali z gramozom posipane poti, ki poteka skozi ves vrt, se nahaja večinoma vrtni paviljon, vrtna uta, majhen vodomet ali bazenček, ki je namenjen napajanju ptic. Le-te ga bodo kar kmalu vzele za svojega in se nam za našo skrb zahvalile z dobro znanim koncertom.

Suzana Guoth

Slovarček:

hortikultura - kertművelés

istovetiti - azonosítani

ravnati po mili volji - kénye kedve szerint bánni valamivel

mu niso mar - nem törődik valamivel

čez drn in strn prebredeno - mindenén átgazolva

pritikavi bor - törpefenyő

enoletnica - egynyári virág

angleška trata - angol gyep

pristrižena zelenika - nyírt puszpán

skalnjak - sziklakert

gramoz - kavics

drevo izseka, je to neusmiljen barbarizem. Neusmiljen zato, ker mu niso mar niti ptice, ki gnezdiijo na njem, niti drevo samo. Tak človek ne spoštuje pravice rastlin do življenja, le čez drn in strn prebredeno skuša uresničevati svoje najnovejšo domisleke. Živega drevesa ne smemo primerjati s pohištvom, ki ga enostavno odstranimo iz stanovanja, ko

NIKA ZA SMEJ

Draga želja

Šparavan Ivan pa njegvi sin sta etognauk v Varaši bila pa je mali Pišti v parki vido, ka je tam eden ringišpil pa se deca kaulagvrat vozi. Etak pravi svojimi oči: »Oča, ge bi se tü rad pelo s tejm ringišpülom.« Ivan pa zdaj etak pravi sinej: »Si nauri? Dobro vejš, ka se Zemla tü vrti pa tau ranč nika ne košta.«

Zandareči pojbič

Šparavan Lujzek je etognauk s svojim sinom v Varaši bio. Fejst vrauče je bilau pa kak etak odita, mimo deta edne krčme, gde vanej deca fejst kokakolo pidje. Mali pojbič Rudi etak pravi svojimi oči: »Oča, küpi mi edno kolo.« Oča etak pravi: »Kolo, kolo, ka pa eške nej. Ti ne vejš, ka je kola strašno mrzla pa boš

eške betežen. Poj pa ne zabrajaj.«

Deta tadala pa mimo deta edne slaščičarne (cukrászda) pa tam mali Rudi vidi, ka fejst sladoled odavajo. Zdaj očo vlači za rokau pa ma pravi, naj me sladoled küpi.

Oča etak pravi: »No, sto je pa takšo vido? Na kolo sladoled gesti! Si nauri? Etak zandareči pa ja ne moreš biti.«

Dragi benzin

Šparavan Peter se je etognauk na pauti srečo s padašom Djüranom. Peter se etak tauži: »Vido si že takšo? Benzin je že pa dragši.«

Djüra pa etak: »Dragši, dragši, ka se pa ti žaurgaš? Vej pa ti nejmaš auto.«

Peter pa: »Auto, auto. Autona nejmam, liki vidiš, kak sam kaput vküp zgrdo. Pa te mo ga zdaj mogo z benzinom vöspucati.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:

H-9970 Monošter,

Gárdonyi G. ul. 1.

p.p. 77,

tel.: 94/380-767

e-mail:

porabje@mail.datanet.hu

ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE

PRINT d.o.o.

Lendavska 1

9000 Murska Sobota

Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.